

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

582202

Tietoliikenteen perusteet

(4 op)

Kevät 2009

Liisa Marttinen
Helsingin yliopisto
Tietojenkäsittelytieteen laitos

Tietoliikenteen perusteet

- Asema opetuksessa** (v 2005 / 2008 tutkintovaatimukset)
Pakollinen aineopintojen kurssi.
Malliaikataulun mukaan 2. vuoden kurssi, joka luennoidaan joka vuosi kevätlukukaudella periodissa III.
- Esitiedot**
  - Algoritmien lukutaito
  - Bittitason esityksen tunteminen
  - Järjestelmän hierarkkinen rakenne
  - Kuinka sovellus saa käyttöjärjestelmältä palvelua?
= palvelupyyntö
  - Kuinka laitteisto saa käyttöjärjestelmältä palvelua?
= keskeytysmekanismi

Tietokoneen toiminta-kurssi (suositus)

Tietoliikenteen perusteet / 2009/ Liisa Marttinen 2

Kurssin oppimistavoitteita (1)

- Hankkia**
kaikille tietokoneen käyttäjille hyödyllistä yleisivistystä tietoliikenteestä; perustiedot, joita täydennetään muilla kursseilla
- Ymmärtää tietoliikenteen toiminnan keskeiset periaatteet ja käsitteet**
s.e. pystyy seuraamaan alan perusjulkaisuja (mitä ongelmia, mitä ratkaisuja) esim. kandidaatin tutkielmaa tehdessä
- Käyttäjän näkökulma**
mitä verkon käyttäjän on hyvä tietää, verkkosovellusten perusideat, turvallisuusuhat ja -lääkkeet

Tietoliikenteen perusteet / 2009/ Liisa Marttinen 3

Kurssin oppimistavoitteita (2)

- Tuntea tietoliikennejärjestelmän perusrakenne**
Internetin rakenteelliset, tekniset ja toiminnalliset periaatteet
  - Millaisista komponenteista Internet koostuu? Mikä on niiden tehtävä?
  - Miten lähetetty data saadaan siirrettyä lähettäjältä vastaanottajalle?
- Tuntea TCP/IP-protokollapinon periaatteet**
yhteiset käyttäytymissäännöt kerros kerrokselta ja kokonaisuutena
- Samanlaisia ongelmia, metodeja, ratkaisuja löydettävissä myös muilta TKT:n osa-alueilta**
Tuntea toimintaperiaatteita ja lainalaisuuksia, hankkia yleiskeinoja ja patenttiratkaisuja

Tietoliikenteen perusteet / 2009/ Liisa Marttinen 4

Kurssimateriaali

- Kurssikirja**
Kurose J.F., Ross K.W., Computer Networking. A Top-Down Approach. (4th ed.) Addison-Wesley, 2008.
(Myös 3. painosta voi käyttää, mutta siinä lukujen nimet ja numerointi poikkeavat hieman.)
Kirjan omat www-sivut: http://www.aw-bc.com/kurose_ross/
- Luentokalvot**
Ilmestyvät ennen luentoa kurssin kotisivuille.
<http://www.cs.helsinki.fi/u/marttine/tilpe08/etusivu.html>
Kotisivuilla on myös harjoitustehtävät sekä kurssia koskevia tiedotteita

Tietoliikenteen perusteet / 2009/ Liisa Marttinen 5

Lisää (kurssi)materiaalia ...

- Monia oppikirjoja**
sisältävät vähän eri painotuksella samat perusasiat
  - Tanenbaum A.S.: Computer Networks, Pearson Education, 2003 (4th ed.).
  - Stallings W.: Data and Computer Communications, Pearson Education, 2004 (7th ed.).
  - Halsall, F.: Computer Networking and the Internet, Addison-Wesley, 2005 (5th ed.).
  - Forouzan B.A.: Data Communications and Networking, McGraw-Hill, 2007 (4th ed.).
- Verkosta löytyy** hyvin paljon tietoliikennettä käsittelevää asiaa ..

Tietoliikenteen perusteet / 2009/ Liisa Marttinen 6

Aikataulu kevät 2009

Luennot 12.01.-18.02.

MA, KE 12-14 A111, Liisa Marttinen

Harjoitukset 13.01.- 19.02. (max 10 p)

1. Harri Hämäläinen ti 14-16 CK111
2. Harri Hämäläinen ke 10-12 CK111
3. Jaakko Sorri ke 14-16 CK111
4. Jaakko Sorri ke 16-18 C221
5. Liisa Marttinen to 14-16 B119 (in English)

Kurssikoe ke 25.2. (max 50 p)

klo 16-19 A111

Uusintakoe (max 60 p tai max 50 + harjoituspisteet)

pe 27.3. klo 16-20 A111 (U)

Tietoliikenteen perusteet /2009/ Liisa Marttinen

7

Tee töitä

Koeta muodostaa itsellesi käsiteltävästä asiasta mielekäs kokonaisuus

- Pysytele hereillä luennoilla ja kirjaa lukiessasi!
- Yritä koko ajan ymmärtää ja jäsentää

Tee omia muistiinpanoja

Kirjaa omat ajatukset ja kysymykset samantien

Kysymykset eivät koskaan ole tyhmiä

- Kysy luennoilla luennoijalta ja harjoituksissa ohjaajalta (vaikka luennon väliajalla tai harjoitusten lopuksi)
- Kysy kavereilta

Kerää kaveriporukka => "opintopiiri"

- Pohtikaa yhdessä harjoitustehtäviä
- Selvittäkää kurssin ongelma-kohtia

Tietoliikenteen perusteet /2009/ Liisa Marttinen

8

Hyödynnä harjoitukset!

Tee tehtävät etukäteen

- Yksin tai porukalla;
- Mieti ja yritä ratkaista tehtäviä parina eri päivänä. Ei aina yhdellä kertaa 'yösydännä edellisenä iltana'.
Vaikkeat tehtävät jäävät 'hautumaan' ja aivot tekevät taustatyötä.

Kysele ongelmakohtista

- Kun ratkaisuja esitetään
- Tilaisuuden jälkeen ohjaajalta tai jopa seuraavalla harjoituskerralla

Yritä ratkaista epäselväksi jääneet tehtävät itsenäisesti harjoitusten jälkeen

- Jos ei onnistu, kysele lisää

Tietoliikenteen perusteet /2009/ Liisa Marttinen

9

Kurssin karkea sisältö

1. **Tietokoneverkot ja Internet**
Internetin rakenne, terminologiaa
2. **Verkkosovelluksia ja sovellusprotokollia**
Web, sähköposti, nimipalvelu, tiedostopalvelu, pistokerajapinta
3. **Kuljetuskerros: TCP, UDP**
yhteydellinen / yhteydetön, ruuhkanhallinta
4. **Verkkokerros: IP**
reitittimet ja reititys
5. **Linkkikerros, lähiverkot**
Ethernet, kytkimet
6. **Tietoturva**
Uhkat, palomuurit

Tietoliikenteen perusteet /2009/ Liisa Marttinen

10

Tietoliikenteessä käytetään hyvin runsaasti lyhenteitä:

LAN MAN ATM ISDN WAN SAP ISO TCP
PPP UDP ACK ITU-T ARP CRC RFC FDDI
P2P DoD TDM SMTP RSA IEEE URL IPv6
PSTN QAM MIME FTP IPS VC FDM X.25
FUNET IMAP POTS DSL WDM CDN NIC
OAM GSM PCN DNS HDLC DoS SLIP
MAC ALOHA CSMA LLC FEC DES HEC
IETF ADSL HFC IANA NAP HTML NAK
API GBN HTTP CSMA/CD ITU POP3,
WAP UTP POP ARPA RTT TLD ARQ SR
MSS SYN TTL ICANN HDCP LS MTU
...

Tietoliikenteen perusteet /2009/ Liisa Marttinen

11

Tämän kurssin jälkeen:

- **Internet-protokollat** (4 op)
- **Verkkosovellusten toteuttaminen** (7 op)
- **Tietoturva** (4 op)
- **Erikoiskursseja** (vaihtelee, yleensä 1-2 per lukukausi)
  - Protocol Software Engineering (kevät 08)
  - Performance Issues in Mobile Computing and Communication (syksy 07)
  - Peer-to-Peer Networks (syksy 08)
  - Mobiiliohjelmointi (kevät 08)
- **Seminaareja:**
  - Opportunistic Networks (syksy 07)
  - Congestion Control and Fairness (kevät 08)
  - Future Internet and Other Hot Topics in Networking (syksy 08)
  - Peer-to-Peer Systems (kevät 09)

Tietoliikenteen perusteet /2009/ Liisa Marttinen

12